

Eksperta atzinums

par augu sugu un biotopu izpēti Pāvilostas novada Sakas pagastā īpašuma „Ķestermuiža“ 1. zemes gabalā (zemes kadastra Nr. 6486 003 0102) un 2. zemes gabalā (zemes kadastra Nr. 6486 003 0190).

2014. gada 27. novembrī apsekots īpašuma „Ķestermuiža“ 1. un 2. zemes gabals Pāvilostas novada Sakas pagastā ar mērķi novērtēt šeit sastopamo biotopu dabiskumu, to lomu bioloģiskās daudzveidības saglabāšanā, sakarā ar būvniecības ieceri zemes gabalā. Laika apstākļi – piemācies, nav sniega segas vai citu apstākļu, kas kavētu novērtēt biotopa un tajā sastopamo augu sugu stāvokli. Divu stundu laikā apsekota abu zemes gabalu teritorija, kā arī to tuvākā apkārtnē.

Apsektie īpašumi neatrodas NATURA 2000 aizsargājamu teritoriju robežās. Ģeoloģiskais un ģeomorfoloģiskais dabas piemineklis “Strantes – Ulmales stāvkrasts” (MK noteikumi Nr. 175 “Noteikumi par aizsargājamiem ģeoloģiskajiem un ģeomorfoloģiskajiem dabas pieminekļiem”, 01.07.2009) atrodas jūras tuvumā – aizsargājamās teritorijas robeža biotopu kartē (1. pielikums) atzīmēta ar zaļu līniju.

Reljefs gan apsekotajos īpašumos, gan apkārtnē ir samērā līdzens, izņemot tālāk pieminēto jūras stāvkrastu un nelielu gravu.

Apsekotās teritorijas rietumu malā atrodas Strantes muiža ar parku, uz kuru ved aleja ar ļoti veciem kokiem, bet dienvidrietumu stūrī – veca saimniecības ēka (1. attēls 2. pielikumā). Uz dienvidiem no īpašumiem ir autoceļš P 111 ar sāngrāvjiem. Zemes gabalu austrumu mala iet pa nelielu graviņu (biotopu apraksts tālākajā tekstā), aiz kuras atrodas lauksaimniecības zemes (2. attēls 2. pielikumā). Ziemeļu virzienā ir jūras stāvkrasts un smilšaina pludmale ar nelielu oļu piejaukumu. Kāpu biotopi jūras krastā nav sastopami.

Apsekotajā teritorijā konstatēti sekojoši biotopi (te un turpmāk aiz biotopa nosaukuma iekavās norādīts Latvijas biotopu klasifikatora kods; biotopu karte 1. pielikumā):

- jūras stāvkrasti (B.4.);
- strauts (D.);
- stepju pļavas (E.1.4.);
- atmatu pļavas (E.2.2.);
- kultivētas pļavas un ganības (I.3.6.) un ruderāli biotopi (K.);
- grāvis (M.5.);
- krūmāji (F.6.) un koku grupas (F.);
- ciemu dzīvojamā apbūve - ēku drupas (L.2.).

Eiropas nozīmes aizsargājams biotops **1230 Jūras stāvkrasti** (te un turpmāk - pirms aizsargājamā biotopa nosaukuma dots LR MK noteikumu Nr. 421 "Noteikumi par īpaši aizsargājamo biotopu veidu sarakstu" atbilstošais punkts (05.12.2000., aktuālā redakcija 28.06.2013.) un ES biotopa kods saskaņā ar Eiropas Kopienas

1992.g. Padomes Direktīvu 92/43/EEK, ar apzīmi „*” atzīmējot prioritāri aizsargājamus biotopus) atrodas 1. zemes gabala ziemeļrietumu daļā un aiz apsekotā zemes gabala robežām. Stāvkrasts ir aktīvs, ar nogulumiežu atsegumiem, tāpēc ir laukumi bez veģetācijas, it sevišķi krasta augšējā daļā (3. attēls 2. pielikumā). Atseguma apakšējā daļā uz augsnes noslīdējumiem aug pļavām un kāpu biotopiem raksturīgas sugas. Vietām ir veģetācija, kas liecina par nelielu pazemes ūdeņu izplūdi. Noeju uz pludmali ieteicams labiekārtot gravas vietā (ar kāpnēm), kas atrodas 1. zemes gabala ziemeļrietumu daļā (4. attēls 2. pielikumā). Gravā tek periodiski izžūstošs **strauts**, tā gultnē jūras tuvumā ir akmeņi, kurus, visticamāk, te ievietojuši cilvēki, lai mazinātu erozijas procesus. Ūdens tek zem akmeņiem, kuri ir apauguši ar sūnām un tos daļēji pārklāj pļavu veģetācija.

Stepju pļavas atbilst Latvijas un ES nozīmes īpaši aizsargājama biotopa - **3.21., 6210 Sausi zālāji kaļķainās augsnes** – statusam. Pļavas ir saglabājušās šaurā joslā stāvkrasta augšējā malā un gravas ziemeļdaļā (arī uz austrumiem aiz zemes gabala robežām līdz aramzemei kaimiņu īpašumā). Pļava atbilst biotopa 3. (smiltāju) variantam, vāji skābās un neitrālās augsnes, kas izplatīts galvenokārt Latvijas rietumdaļā. Zelmenī dominē sarkanā auzene *Festuca rubra* un pūkainā pļavauzīte *Helictotrichon pubescens*, vietām spradzene *Fragaria viridis*. Sastopamas vismaz 10 dabisko zālāju indikatorsugas (spradzene *Fragaria viridis*, kailā pļavauzīte *Helictotrichon pratense*, gaiļbiksīte *Primula veris*, īstā un ziemeļu madara *Galium verum*, *G. boreale*, parastā trīsene *Briza media*, kodīgais laimiņš *Sedum acre*, mazais māršils *Thymus serpyllum*, klinšu noraga *Pimpinella saxifraga*, pavasara grīslis *Carex caryophylla*), līdz ar to pļava atbilst bioloģiski vērtīga zālāja statusam un biotopa kvalitāte uzskatāma par labu. Lai saglabātu biotopu, ieteicama tā pļaušana reizi gadā vai ik pēc 2 gadiem, novācot nopļauto zāli. Nav pieļaujams pļavas teritorijā izvietot labiekārtojuma elementus, bet taku līdz gravai ieteicams veidot uz dienvidiem no nelielā grāvīša – kultivēto pļavu teritorijā, šķērsojot aizsargājamo zālāju nelielā platībā pie gravas.

Atmatu pļavas ir šaurā joslā gar gravas rietumu malu. Šeit ir samērā laba zelmeņa struktūra ar diezgan lielu sugu daudzveidību, kas pakāpeniski samazinās virzienā uz rietumiem. Acīm redzot, pļava gravas tuvumā nav bijusi tik intensīvi apstrādāta kā pārējā apsekotajā daļā. Tomēr dabisko zālāju indikatorsugu daudzveidība ir minimāla (ziemeļu madara *Galium boreale*, gaiļbiksīte *Primula veris*), tāpēc šī teritorija neatbilst īpaši aizsargājama biotopa statusam, bet uzskatāma par potenciālu bioloģiski vērtīgu zālāju, kuru apsaimniekojot (pļaujot reizi gadā un novācot nopļauto zāli), ir iespējama biotopa kvalitātes uzlabošanās. Netālu no gravas malas ir konstatēta Latvijas Sarkanajā grāmatas 3. kategorijā ierakstītā augu suga - **ķiploku sīpols** *Allium scorodoprasum*.

Kultivētas pļavas un ganības un ruderāli biotopi aizņem lielāko apsekoto zemes gabalu daļu. Biotopu kartē minētie biotopi ir atzīmēti kā biotopu komplekss, jo robežas starp augu sabiedrībām ir pakāpeniskas, bijušās atmatas ir aizaugušas ar kultivētiem zālājiem raksturīgām augu sugām. Teritorijā no ēkas drupām uz ziemeļiem ir bijis mārrotku tīrums (5. attēls 2. pielikumā), par ko liecina mārrotku *Armoracia rusticana* ceru vienmērīga izplatība šajā teritorijā. Tīrums ir bijis līdz pat jūras stāvkrasta malai, tāpēc šai joslā nav saglabājusies dabisko zālāju veģetācija. Nav ieteicams atjaunot tīrumu vai veikt citu lauksaimniecisko darbību jūras stāvkrasta tuvumā, izņemot zālāja pļaušanu. Pļaušana bijušajā tīrumā ieteicama vismaz 2 reizes

gadā, aizvācot nopļauto zāli. Bijušā tīruma teritorijā dominē tādas pašas, ruderaliem biotopiem raksturīgas sugas, kā ēkas drupu apkārtne – podagras gārša *Aegopodium podagraria*, meža suņuburkšķis *Anthriscus sylvestris*, baltā panātre *Lamium album*, efeju sētložņa *Glechoma hederacea*, parastā kamolzāle *Dactylis glomerata*, pūkainais diždadzis *Arctium tomentosum* u.c. Attālinoties no ēkas pamatiem un mārrutku tīruma, zālājā lielākā daudzumā parādās parastā kamolzāle *Dactylis glomerata*, pļavas auzene *Festuca pratensis*, ārstniecības pienene *Taraxacum officinale*, baltā madara *Galium album* – veģetācija pāriet kultivētām pļavām raksturīgā augājā, bet saglabājas diezgan liels podagras gāršas *Aegopodium podagraria* īpatsvars un nav sastopamas bioloģiski vērtīgiem zālājiem raksturīgas augu sugas (6. attēls 2. pielikumā). Šo biotopu kompleksu šķērso neliels, līkumains, vāji funkcionējošs **grāvis**, kas ir aizaudzis ar kultivētām pļavām raksturīgu augāju, higrofitisko sugu īpatsvars minimāls. Nav paredzams, ka saimnieciskā darbība šajā biotopu kompleksā var radīt būtisku negatīvu ietekmi uz īpaši aizsargājamiem biotopiem un aizsargājamo teritoriju dotajā apkārtne, taču jānovērs erozijas iespējas un augsnes daļiņu ieskalšanās grāvītī un gravā.

Krūmāju grupas ir izvietotas gar gravas nogāzēm. Biežāk sastopamās sugas ir pelēkais kārklis *Salix cinerea*, blīgzna *Salix caprea*, baltalksnis *Alnus incana*, āra bērzs *Betula pendula*. Krūmi un koki gar gravu nostiprina augsni un kavē eroziju lielāku lietusgāžu laikā, tāpēc ieteicams saglabāt krūmāju grupas gar gravu. Krūmāji un **atsevišķi augošie koki** ir iezīmēti topogrāfiskajā plānā, tāpēc nav izdalīti biotopu kartē. Biežākās koku sugas teritorijā ir parastais osis *Fraxinus excelsior* un parastā kļava *Acer platanoides*. Apsekotajos zemes gabalos nav konstatēti dižkoki vai citādi dendroloģiski nozīmīgi koki.

Ēkas drupas atrodas 1. zemes gabala rietumu malā (7.attēls 2. pielikumā). Jūrai tuvākā drupu daļa nelielā platībā atrodas ģeoloģiskā un ģeomorfoloģiskā dabas pieminekļa “Strantes – Ulmales stāvkrasts” teritorijā. Lai gan nav paredzama būvniecības ietekme uz dabas pieminekli tik attālu no stāvkrasta, ieteicams būvniecību veikt tikai tajā 1. zemes gabala daļā, kas atrodas ārpus aizsargājamās teritorijas. Nav pieļaujamas darbības, kas varētu radīt augsnes eroziju ģeoloģiskā un ģeomorfoloģiskā dabas pieminekļa teritorijā.

SECINĀJUMI

1. Apsekotajā īpašumā „**Ķestermuiža**“ 1. zemes gabalā konstatēti sekojoši aizsargājami biotopi:
 - ES un Latvijas nozīmes īpaši aizsargājams biotops **3.21., 6210 Sausi zālāji kaļķainās augsnēs;**
 - ES nozīmes aizsargājams biotops: **1230 Jūras stāvkrasti.**
2. Īpašuma 1. zemes gabalā atmatu pļavā ir sastopama Latvijas Sarkanajā grāmatas 3. kategorijā ierakstītā augu suga - **ķiploku sīpols *Allium scorodoprasum***. Apsekotajos zemes gabalos nav konstatētas LR MK 2000. gada 14. novembra noteikumos Nr.396 “Noteikumi par īpaši aizsargājamo

- sugu un ierobežoti izmantojamo īpaši aizsargājamo sugu sarakstu” un LR MK 2012.g. 18. decembra noteikumos Nr. 940 „Noteikumi par mikroliegumu izveidošanas un apsaimniekošanas kārtību, to aizsardzību, kā arī mikroliegumu un to buferzonu noteikšanu” iekļautās augu sugas, nav konstatētas EP Sugu un biotopu direktīvas II pielikumā ietvertās augu sugas.
3. Nav prognozējama būtiska negatīva ietekme uz aizsargājamajiem biotopiem un ģeoloģisko un ģeomorfoloģisko dabas pieminekli “Strantes – Ulmales stāvkrasts”, ja saimniecisko darbību realizē **kultivēto pļavu un ruderālo biotopu** teritorijā ārpus aizsargājamās teritorijas, neradot augsnes eroziju un augsnes daļiņu ieskalosanos grāvī un gravā.
 4. Aizsargājamo biotopu saglabāšanai rekomendējami augstāk tekstā minētie pasākumi (zālāju pļaušana, takas izveide uz pludmali pāri kultivētajai pļavai ar kāpnēm gravā).

Literatūra

Auniņš A. (red.), 2013. *Eiropas Savienības aizsargājamie biotopi Latvijā.* Noteikšanas rokasgrāmata. 2. precizēts izdevums. Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija, Rīga, 360 lpp.

Kabucis I. (red.) 2004. *Latvijas biotopi. Klasifikators.* Latvijas Dabas fonds, 160 lpp. *Latvijas biotopi. Klasifikators.* 2001. Rīga: Preses nams, 96 lpp.

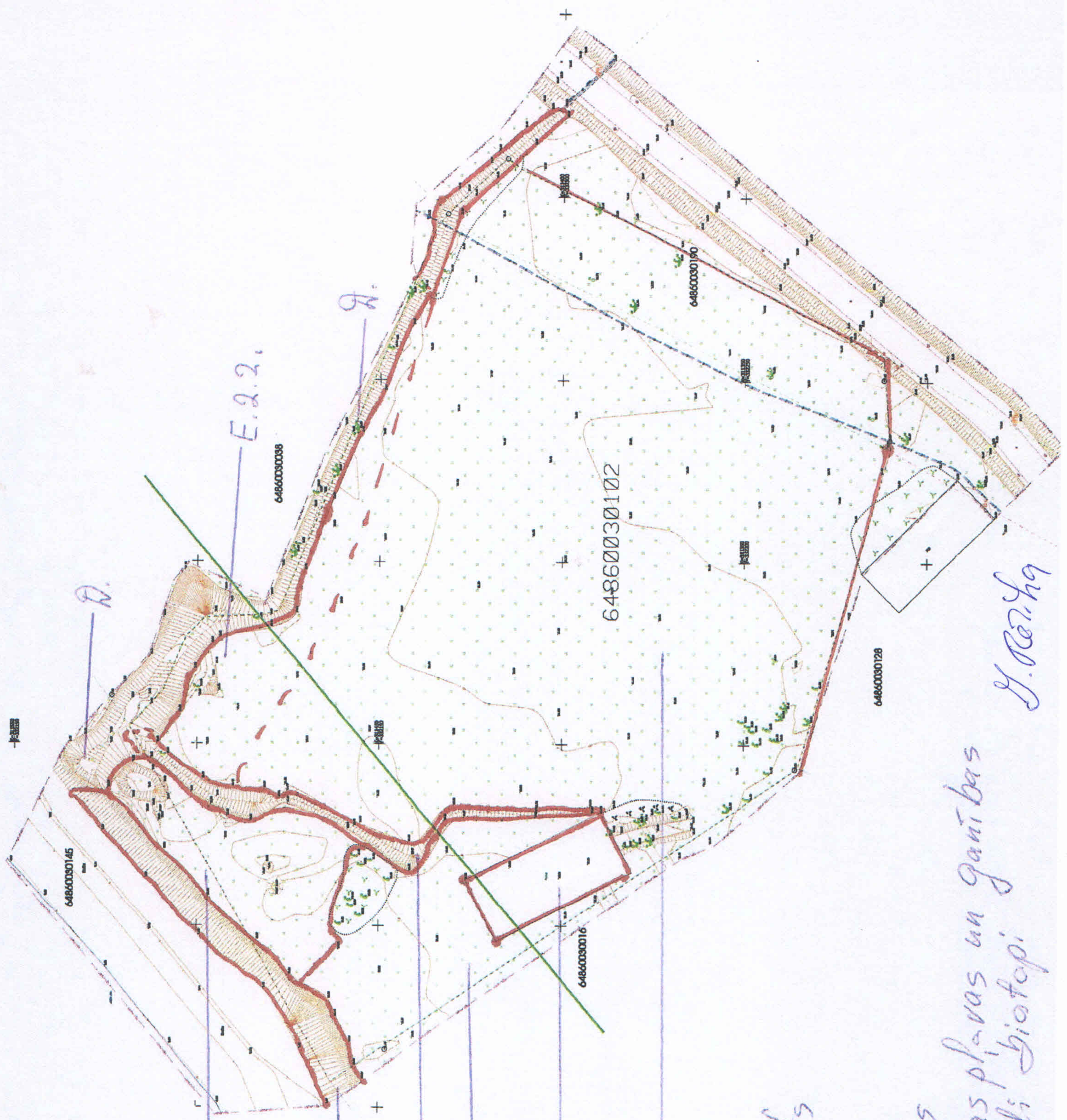
Saskaņā ar LR MK 2010. gada 16. marta noteikumiem Nr. 267, eksperta sertifikāta Nr. 2 (jomas: vaskulārie augi; sūnas; meži un virsāji; purvi; zālāji; tekoši saldūdeņi; jūras piekraste; alas, atsegumi un kritenes; sertifikāts derīgs no 11.05.2013. līdz 10. 05.2018.)

Atzinums sagatavots 2 eksemplāros uz 4 lpp., ar 2 pielikumiem.

Ilze Rēriha

Tālrunis 26362096; 27885213

E.1.4.
(3.2A, 6210)

B.4.
(1230)
M.5.

K.
(kā ar atsevišķi kokiem)

L.2.

G.3.6.+k.

B.4. - jūras stāvraists
 B. - strauts gravā
 E.1.4. - stepu plavas
 E.2.2. - atmatu plavas
 G.3.6.+k. - kultivētas plavas un ganības
 M.5 - grāvis un rudenāli biotopi

J. Rēķis

**2. Pielikums eksperta atzinumam
par augu sugu un biotopu izpēti Pāvilstas novada Sakas pagastā īpašuma
„Ķestermuiža“ 1. zemes gabalā (zemes kadastra Nr. 6486 003 0102) un 2. zemes
gabalā (zemes kadastra Nr. 6486 003 0190).**

1.attēls. Saimniecības ēka aiz apsekotās teritorijas dienvidrietumu malas un aleja uz Strantes muižu ar dižskābaržiem.

2.attēls. Skats no apsekotās teritorijas austrumu malas uz kaimiņu īpašumu: redzama gravas augšmalā esošā veģētācija ar slotiņu ciskas dominanci 1. zemes gabalā, pretējā gravas nogāzē (kaimiņu zemes gabalā) esošā ruderālā augu sabiedrība ar podagras gārsas *Aegopodium podagraria* dominanci un tālāk esošā aramzeme.

3.attēls. Stāvkrasts zemes gabala ziemeļu pierobežā. Skats no pirmā zemes gabala austrumu virzienā. Priekšplānā redzama ruderaļiem biotopiem raksturīga augu sabiedrība, kas tālāk pāriet aizsargājamā biotopā **3.21., 6210 Sausi zālāji kaļķainās augsnēs.**

4.attēls. Gravās izeja pie jūras 1. zemes gabala ziemeļrietumu daļā.

5.attēls. Mārrutku lauks uz ziemeļrietumiem no ēkas drupām. Tālāk redzama neliela koku grupa un krūmāji gar gravu.

6.attēls.Kultivēts zālājs apsekotās teritorijas vidusdaļā.

7.attēls. Ēkas drupas ar ruderālu augu sabiedrību drupu iekšpusē.